

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 38240-5/2023/14

Datum: 13. 10. 2023

ZADEVA: Odgovori na pripombe zainteresirane javnosti na Geografsko analizo 2023 za posodobitev seznama dereguliranih naselij na upoštevnom 3b "Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg"

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Agencija) se je v obeh analizah, in sicer v Analizi upoštevne trga 1 »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji« s predlaganimi obveznostmi in v Analizi upoštevne trga 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« s predlaganimi obveznostmi, objavljenimi 19. 11. 2021 na spletni strani Agencije, zavezala, da bo enkrat letno, v zadnjem četrletju vsakega tekočega leta, preverila in posodobila seznama naselij, v katerih so se v času od navedene analize upoštevne trga že vzpostavili takšni pogoji za konkurenčno delovanje operaterjev na trgu, ki bodisi ne zahtevajo več cenovne regulacije (upoštevni trg 1) bodisi predhodna regulacija zaradi strukture, ki se nagiba k učinkoviti konkurenci, ni več potrebna (upoštevni trg 3b).

Agencija je tako na svoji spletni strani 31. 8. 2023 objavila Geografsko analizo 2023 za posodobitev seznama naselij brez cenovnih obveznosti na upoštevnom trgu 1 »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji« in Geografsko analizo 2023 za posodobitev seznama dereguliranih naselij na upoštevnom trgu 3b "Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg" in pozvala zainteresirano javnost, da poda svoje pripombe in predloge do 2. 10. 2023. Do navedenega roka je Agencija prejela odzive naslednjih deležnikov:

1. A1 Slovenija, d. d. (v nadaljnjem besedilu: A1 Slovenija),
2. Telekom Slovenije, d. d. (v nadaljnjem besedilu: Telekom Slovenije) in
3. Telemach Slovenija, d. o. o. (v nadaljnjem besedilu: Telemach).

Agencija po izteku tega roka ni prejela drugih odzivov. Prejete pripombe in mnenja je Agencija 4. oktobra 2023 objavila na spletni strani.

A1 Slovenija in Telemach sta predlagala 3 oz. 6-mesečno prehodno obdobje začetka veljavnosti deregulacije cenovnih obveznosti na upoštevnom trgu 1 in dereguliranih naselij na upoštevnom trgu 3b.

Agencija na pripombo glede prehodnega obdobja odgovarja, da je posodabljanje seznama dereguliranih naselij na upoštevnom trgu 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« napovedala že v Analizi upoštevne trga 3b s popravki po drugem javnem posvetovanju, v kateri je zapisala: »Agencija bo še naprej redno spremljala stanje na predmetnem upoštevnom trgu in bo enkrat letno, v zadnjem četrletju vsakega tekočega leta, posodobila seznam naselij, pri čemer bo nanj vključila dodatna naselja, ki ustrezajo zgornjim kriterijem, in bo tako

postopoma širila seznam naselij, ki ga bo vsakokrat objavila na svoji spletni strani. Za dopustitev ustreznega obdobja za prilagoditev operaterjev na spremembe in zagotovitve regulatorne predvidljivosti, bo veljavnost vsakokratne tovrstne posodobitve v začetku koledarskega leta, ki sledi letu objave.« Iz zapisanega je razvidno, da je Agencija že ob izdaji analize, to je septembra 2021, določila, da se bo seznam širil vsako leto in da bo vsak posodobljen seznam začel veljati v začetku koledarskega leta. V primeru tokratne posodobitve bo razširjen seznam dereguliranih naselij na upoštevnom trgu 3b stopil v veljavo januarja 2024, kar predstavlja ustrezno obdobje za prilagoditve, upoštevajoč, da je bil seznam naselij prvič objavljen 31. 8. 2023 v okviru javnega posvetovanja.

Telekom Slovenije navaja, da je pri določitvi dereguliranih naselij Agencija upoštevala vhodne podatke, ki so se nanašali na obdobje do 30. 9.2020, kar posledično pomeni, da seznam naselij v trenutku izdaje regulatorne odločbe na upoštevnom trgu ni več odražal dejanskega stanja na trgu elektronskih komunikacij. Da so se v vmesnem obdobju razmere na trgu bistveno spremenile, kaže tudi število novo dereguliranih naselij, ki se je povečalo za skoraj 100 %.

Agencija odgovarja, da omenjeno ni predmet tega javnega posvetovanja in dodaja, da se je glede aktualnosti podatkov ob izdani regulatorni odločbi že opredelila v takratnem postopku. Tudi za tokratno Geografsko analizo 2023 na trgu 3b je Agencija upoštevala zadnje razpoložljive in preverjene podatke (navedeno v 4. poglavju Geografska analiza 2023 za posodobitev dereguliranih naselij na trgu 3b).

Telekom Slovenije v nadaljevanju ugotavlja, kot izhaja tudi iz podatkov analize, da se je število OPT v obdobju 2020 — 2023 povečalo, prvenstveno na račun vlaganj Telekoma Slovenije. Po prepričanju Telekoma Slovenije so nizka vlaganja operaterjev posledica pretirane regulacije Telekoma Slovenije, ki operaterjev ne spodbuja k lastnim investicijam ampak k uporabi reguliranega omrežja.

Agencija pojasnjuje, da je skladno s 148. členom ZEKom-2 na posameznem upoštevnom trgu, v primeru, da na njem obstaja operater s pomembno tržno močjo, tega potrebno ustrezno regulirati, da se zagotovijo pogoji za obstoj konkurenčnih razmer na trgu v korist končnih uporabnikov. Agencija je tako že v postopku za izdajo regulativne odločbe št. 38241-2/2022/26 opravila obsežno in poglobljeno analizo stanja na trgu, določila ukrepe in njihov namen, ter vse ustrezno obrazložila. Ravno z namenom ažurnega prilagajanja obsega regulacije razmeram na trgu se je Agencija odločila, da bo na podlagi geografske analize predmetnega trga enkrat letno, v zadnjem četrtletju vsakega tekočega leta, posodobila seznam dereguliranih naselij, pri čemer bo nanj vključila dodatna naselja, ki ustrezajo v analizi predmetnega upoštevnega trga določenim kriterijem in bo tako postopoma širila seznam naselij, ki ga bo vsakokrat objavila na svoji spletni strani.

Telekomu Slovenije se glede na podatke o gibanju omrežnih priključnih točk (v nadaljevanju: OPT) po operaterjih glede na tehnologijo v obravnavanem obdobju na sliki 3 poraja vprašanje, kako je Agencija preverila, da so v evidence GURS vpisani vsi podatki oz. kdaj so infrastrukturni operaterji nazadnje posredovali podatke za vpis, ki jih je Agencija navedla v poglavju 4 na strani 8 analize.

Agencija pojasnjuje, da podatki OPT, ki jih operaterji skladno s 15. členom ZEKom-2 v evidenco OPT, katera je del zbirnega katastra gospodarske infrastrukture, vnašajo najkasneje v treh mesecih po

nastanku spremembe, predstavljajo uradne in prosto dostopne podatke in niti ni v njeni pristojnosti, da preverja datume zadnjih vpisov v to evidenco. Potencialne nepravilnosti v okviru svojih pristojnosti Agencija redno preverja z izvajanjem nadzornih (in po potrebi inšpekcijskih) postopkov, s sodelovanjem z upravljavci in prav tako Geodetsko upravo Republike Slovenije.

Telekom Slovenije navaja navedbe Agencije, da je le-ta naupoštevem trgu 3b upoštevala dodatno pokritost, ki jo operaterji dosegajo preko storitve skupne lokacije za razvezan dostop na bakrenem in optičnem omrežju Telekoma Slovenije in Agencijo naproša za dodatno obrazložitev glede upoštevanja infrastrukturne pokritosti operaterjev preko v letu 2022 dodatno naložene regulatorne obveznosti naupoštevem trgu 1 (storitev dostopa do optičnega in bakrenega omrežja preko vozlišč z robnimi usmerjevalniki jedrnega omrežja - dostop VULA LAR). Telekom Slovenije pojasnjuje, da tovrstni dostop omogoča hkratno pokritost več naselij in ne samo naselja, kateremu geografsko pripada robni usmerjevalnik.

Agencija pojasnjuje, da navedeno ni del tega javnega posvetovanja, saj je bil pristop definiran že v prvotni odločbi št. 38241-2/2022/26 in mu je agencija v tej analizi pri ponovni geografski analizi za identifikacijo morebitnih dodatnih naselij, ki izpolnjujejo pogoje za deregulacijo, le sledila.

Telekom Slovenije navaja, da je tudi sam analiziral izpolnjevanje kriterijev, kot jih je Agencija določila za geografsko segmentacijo upoštevnega trga 3b in določitev pod-trgov. Pri tem je Telekom Slovenije upošteval podatke iz

- *evidence omrežnih priključnih točk z dne 23. 9. 2023,*
- *internega inventarnega sistema Granite Inventory z dne 23. 9. 2023,*
- *podatek o številu gospodinjstev pridobljen preko spletne aplikacije OZKGJI Geodetske uprave RS (tabela didgosp.csv znotraj inicialnih podatkov mapiranje), zadnji razpoložljivi podatki maj 2021,*
- *podatek o številu gospodinjstev pridobljen iz poročila SURS Gospodinjstva po številu članov, občine in naselja, Slovenija, razpoložljivi podatki za leto 2021.*

Telekom Slovenije pri tem ugotavlja, da nekatera naselja — skupno 137 naselij - po njihovi analizi izpolnjujejo kriterije za deregulacijo. Med temi naselji so - izpostavijo največja - Brežice, Gornja Radgona, Dravograd, Ivančna Gorica, Lenart v Slovenskih Goricah, Črenšovci, Litija, Metlika, Kidričevo, Muta, Črna na Koroškem, Sežana, Šentjur, Žiri, Tolmin, Selnica ob Dravi, Portorož (občina Piran), Naklo (občina Naklo), Mlaka pri Kranju in Kokrica (občina Kranj), naselja Moste, Komenda in Suhadole (občina Komenda) Krog (občina Murska Sobota), Kromberk (občina Nova Gorica), Bresternica (občina Maribor) in Bistrica ob Dravi (občina Ruše).

Telekom Slovenije želi Agencijo opozoriti tudi na primer naselja Črnomelj v občini Črnomelj. Njihova interna analiza kaže na to, da Agencija pri ugotavljanju pokritosti ni upoštevala VULA LAR dostopa. V kolikor bi ga, bi morala ugotoviti, da naselje izpolnjuje vse kriterije, ki jih je določila za uvrstitev na pod-trg A, ki ga je v celoti deregulirala.

Telekom Slovenije izpostavlja tudi primer naselja Križ v občini Sežana, ki je v pretežni meri pokrito z odprtim širokopasovnim omrežjem (v nadaljevanju: OŠO), Telekom Slovenije pa veleprodajne storitve zagotavlja na bakrenem omrežju, ki pa je tako za uporabnike kot operaterje nezanimivo. V Križu je na

OŠO prisotna močna maloprodajna konkurenca in imajo tako uporabniki možnost proste izbire med operaterji, ob tem pa infrastrukturne konkurence v naselju pokritem z OŠO ni mogoče pričakovati.

Agencija pozdravlja preverbo Telekoma Slovenije, a vseeno pojasnjuje, da le ta ne razpolaga s celotnim naborom podatkov, ki so potrebni za izvedbo tovrstne analize. Prav tako Telekom Slovenije uporablja podatke z drugega časovnega obdobja kot Agencija, kar posledično, in zelo verjetno, vodi v končne razlike med izračuni Telekoma Slovenije in Agencije.

Agencija je ponovno preverila naselja in pojasnjuje, da je v naselju Črnomelj (Črnomelj) ustrezno upoštevala dodatno VULA LAR pokritost, na način, ki ga pojasnjuje pri odgovoru na to temo zgoraj. Naselje se sicer ne nahaja med dereguliranimi, saj delež priključkov Telekoma Slovenije tam presega prag 40 %.

V ostalih naseljih so razlogi neizpolnjevanja kriterijev različni in sicer:

a) Maloprodajni delež Telekoma Slovenije v naselju presega 40 % (Črna na Koroškem, Metlika, Bresternica, Bistrica ob Dravi, Sežana, Tolmin, Muta, Naklo, Brežice, Litija), v nekaterih izmed naštetih tudi ni vsaj dveh drugih operaterjev z deležem vsaj 10 % (Črna na Koroškem, Brežice) ali pa ni ustrezne infrastrukturne podpore (Bresternica).

b) Dva druga operaterja v naselju ne dosegata praga 10 % (Šentjur, Kromberk, Lenart v Slov. goricah, Kidričevo, Črenšovci, Moste, Ivančna Gorica, Gornja Radgona, Mlaka pri Kranju, Suhadole, Komenda, Selnica ob Dravi, Dravograd, Kokrica), dva od njih v kombinaciji z neustrezno infrastrukturno podporo (Kokrica, Selnica ob Dravi).

c) Ni ustrezne infrastrukturne podpore (Portorož, Žiri).

Krog (Murska Sobota), ki jo operater navaja, pa se na trgu 3b nahaja na seznamu dereguliranih naselij, ki je bil 31. 8. 2023 predložen v javno razpravo.

Telekom Slovenije še navaja, da je že Evropska Komisija v svojih pripombah¹ v postopku notifikacije predlaganih ukrepov na upoštevnem trgu 1 ugotovila, da bi morala Agencija pri ocenjevanju strukturnih konkurenčnih pogojev dodatno upoštevati prisotnost javno financiranih omrežij², ki so odprta na veleprodajni ravni (če ni regulacije), zlasti kadar se omrežja upravljajo izključno na podlagi veleprodajnega modela. V številnih primerih bi prisotnost odprtega omrežja, ki pomeni konkurenčni pritisk na prvotnega operaterja na veleprodajni ravni, verjetno zadostovala za zagotovitev trajnostne konkurence na maloprodajni ravni.

Agencija pojasnjuje, da navedeno ni predmet tega javnega posvetovanja. Do navedb se je agencija že obsežneje opredelila v postopku priprave regulativne odločbe št. 38241-1/2022/26, ki predstavlja osnovo definiranja upoštevnega storitvenega in geografskega trga, ter kriterijev za razlikovanje obsega regulacij na posameznih geografskih področjih, ki ji Geografska analiza upoštevnega trga 1 le sledi.

¹ Pripombe Komisije v skladu s členom 32(3) Direktive (EU) 2018/1972 v zadevi SI/2021/2355: veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji v Sloveniji ter SI/2021/2356: veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg v Sloveniji z dne 17. 12. 2021, str. 17, 18

² Komisija ugotavlja, da ta omrežja predstavljajo približno 10 % optičnih omrežij v Sloveniji.

V nadaljevanju Telekom Slovenije še navaja, da je prepričan, da upoštevni trg 3b ne izpolnjuje testa treh kriterijev in bi Agencija morala upoštevni trg deregulirati v celoti. Po mnenju Telekoma Slovenije na trgu ni prisotnosti visokih in stalnih ovir za vstop na trg, prav tako pa se struktura trga nagiba k učinkoviti konkurenci, na kar nakazuje tudi predlagano skoraj 100 % povečanje števila dereguliranih naselij, kot tudi stanje tržnih deležev na maloprodajnem trgu, kjer Telekom Slovenije že Od leta 2020 ni več prevladujoč operater.

Telekom Slovenije tako poziva Agencijo, da glede na spremembe na trgu od zadnje analize upoštevne trga 3b, v letu 2023 izvede ponovno analizo upoštevne trga 3b na podlagi testa treh kriterijev.

Agencija ponovno odgovarja, da navedeno ni del tega javnega posvetovanja. Agencija redno, na podlagi kvartalnih poročanj operaterjev spremlja stanje na trgu. V primeru bistvene spremembe situacije na trgu, ki ima pomemben vpliv na konkurenčne razmere na trgu (npr. prevzemi oz. konsolidacije operaterjev, pojav novih operaterjev, izgradnja velikega obsega novih omrežij ipd.) lahko agencija predčasno pristopi k pripravi nove analize upoštevne trga in v primeru ugotovitve opravičljivih razlogov tudi prilagodi regulacijo na tem trgu. Z namenom ažurnega sledenja regulacije razmeram na trgu je agencija ravno na trgu 3b »Veleprodajni osrednji dostop na fiksni lokaciji za izdelke za množični trg« predvidela vsakoletne geografske analize za posodobitev seznama dereguliranih naselij na tem upoštevne trgu. Agencija pri rednem spremljanju trga ni zaznala sprememb, ki bi zahtevale ukrepanje kot ga predlaga Telekom Slovenije.